

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5.50 mesečno.
četrletno K 16.50.
Če si pride naročnik sam v upravnništvo po list: Me-
sečno K 5.—. — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 16. uri po-
poldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Štedimo.

Lord Rothmere je brat lorda Northcliffe. Prej se je imenoval Harold Harmsworth. Lastnik je časopisa »Mercury« v Sheffieldu in »Record« v Glasgowu in je predsednik urada za letalstvo v ministrstvu Lloyda Georgeja. Ta je v nekem članku predlagal, Anglija naj odstopi zahodnoindijske otoke, druge otoke in celo nekatera druga ozemlja Ameriki, da s tem poplača dolgove, ki jih je tam napravila. Pravi, da bo s tem žaljen angleški ponos. Ker pa grozi Angliji bankerot, se mora odločiti, da proda dele svojega premoženja.

Kdo bi mislil pred časom, da se bo v Angliji, kjer je državni kredit kakor z nimbusom obdan, le omenila beseda bankerot. Toda tudi finančni minister govori javno o njem in na delavskih zborovanjih se o njem razpravlja. In sam ministrski predsednik, Lloyd George, ki natančno pozna razpoloženje v de-
želi, hoče z močno roko vmes poseči,

„Tugomer“ v politiki in zgodovini.

»Tugomer« je nam več nego zgodovinska drama. Jurčič je zajel snov iz zgodovine starih polabskih Slovanov in njihovih bojev proti posedom-Nemcem. Toda v drami sami dobro čutimo odmeve iz bojev one dobe, v kateri je bila drama pisana. To je doba l. 1868. Vsem je znano, kaj se je takrat zgodilo: slovenski poslanci so se spustili v dogovor z Nemci, v dobri veri, da s tem dosežejo vsaj nekaj ugodnosti za slovenski narod — in so glasovali za dualizem. Po domovini pa je završalo — posebno med mladino. »Izdani smo« — je šel glas med množico in našli so se ljudje, ki so poslance javno vprašali, koliko so dobili za to svoje izdajalstvo. Radikalna mladina, ki ji je na čelu stopal naš korenjak Fr. Levstik, je sklicala svoj prvi dijaški shod, kjer je zahtevala jasnosti v načelih in odločnega boja za pravico in svobodo. Tega leta je začel izhajati »Slovenski Narod«, ki je bil glasilo mlade bojevit generacije. Leta 1872. je postal Jurčič urednik »Slov. Naroda« v Mariboru in je imel priliko občutiti vso našo notranjo krizo, boj med zmernimi kompromisarji in odločnimi opozicijonalci. Dualizem je bil naš poraz. In mi sami smo podpisali to kapitulacijo. Tabori leta 1868. in 1869. niso mogli ničesar izpremeniti — pač pa je obstajalo vprašanje;

da razbremenijo proračun izdatkov, da zboljša finance, da navadi narod štedljivosti in zmernejšega življenja ter na ta način od znotraj ven vpliva na valuto. To je edina pametna pot v Angliji, pa tudi pri nas.

Vojna ni ravno blagodejno vplivala na moralo naroda. Ljudstvo se je udalo nekakemu brezdelju ter išče lahkega in donosnega zaslužka. Vojni čas, pa tudi čas po vojni je nudil vse polno prilik, da so lahko in mnogo služili. Do premoženja so prišli ljudje, katerim se nikdar v življenju ni niti sanjalo, da bodo še trgovali, verižili ter si polnili ne žepe, marveč vreče. Ti ljudje pa večinoma niso bili vajeni denarja, vsled česar ga tudi niso znali prav vporabljeti. In pričel se je izpolnjevati pregovor, ki govori o otrocih, kadar imajo denar.

Z eno besedo: velik del denarja, ki se je bil zaslužil med vojno in ki se še zdaj služi, pride v neprave roke. In ravno ti ljudje, ki niso s pridnostjo ali pametjo zaslužili morda milijone,

Kaj je boljše: iskati sprave ali voditi boj za življenje in smrt. Ti dve smeri, ki sta se bojevali med seboj prav do dneva našega osvobojenja, sta izraženi v dveh glavnih osebah Jurčičeve tragedije: zmerno smer zastopa Tugomer, nasprotno Mestislav. Jurčič je izšel iz omladine, ki je nastopila v l. 1868. Dasi se takrat ni pečal s politiko, vendar je bil med odločnimi bojevniki proti brezprogramnim poslancem. V teku let, ko je sam stopil kot urednik na politično polje, je mogoče mirneje presojal obe smeri. Zato je videl le prevaro tam, kjer so videli drugi izdajalstvo.

»Tugomer« je navidez vseskozi romantična zgodovinska drama po obliki in vsebini. V nji najdemo vse romantične nazore o slovanstvu, kakor jih je oznanjal Herder in njegovi nasledniki. V resnici pa je to živa slika naših bojev pred 50 leti. Le poslušajmo Tugomerja, kako opravičuje svojo taktiko v napačni veri, da ž njo doseže največ uspehov; v njem slišimo zmerne slovenskega konservativca, ki išče v stiski dogovor z Nemci, ker se mu zdi, da narod še ni dovolj pripravljen za odločilni boj. Proti njemu se oglasa Mestislav radikalec, ki ne pozna popustljivosti in dogovorov: odločen boj je edina rešitev: zmaga ali smrt. Bojan nam kaže tip politika, ki je za zmerno, premišljeno taktiko, vendar ni tako zaupljiv, kakor Tugomer; na nasprotni strani pa se pojavijo hujskač-zabavljaj Spitignjev, ki je pravi

so zanesli med narod kužno bolezen — zapravljalnost. Nikdar se ni še toliko vina izpilo kakor sedaj, čeprav še nikdar ni bil tako drag. Ljudje se vozijo v avtomobilih, čeprav primanjkuje bencina za industrijske svrhe. In ta kužna bolezen se vedno bolj poljšča najširših krogov. Vsakdo hoče živeti, ker vidi druge, ki takorekoč nič ne delajo, dobro živeti. Delavske in uradniške plače naraščajo. Pa tudi trgovec in kmetovalec hočeta živeti, vsled česar naraščajo cene vsem potrebščinam. In v tem oziru niso in ne bodo pomagali nobeni paragrafi, nobeni predpisi. Narod je zbolel na kužni bolezen in od te bolezni se mora sam ozdraviti. Poprijeti se moramo zopet razumnega gospodarstva, čegar glavno načelo je: štedljivost. Koliko vrednotnic bomo na ta način zopet dan za dnevom pridobivali našemu narodnemu premoženju. In tako bomo od znotraj ven učinkovali na valuto ter se rešili bankerota, ki tudi nam grozi, če ne bomo prej zaobrnil.

slovenski Terzit, zakotni politikar, ki najde vedno dovolj poslušalcev, da jim razvija svoje cinične nazore. Koliko takih Terzitiv-Spitignjevov je imel Jurčič priliko videti v svoji okolici ob času volitev na Spodnjem Štajerskem, kakor nam jih popisuje dr. Jos. Vošnjak v svojih spominih. Zato je nam Tugomer več nego zgodovinska drama — in ni čuda, da smo pri njem čutili, kakor da se je vse to godilo včeraj... Mnogo njegovih stavkov ima veljavo za našo in za bodočo dobo.

Snov za svojo tragedijo je našel Jurčič pri proučevanju stare slovenske zgodovine. V to dobo slovenske zgodovine se je bil poglobil že na Dunaju, pozneje mu je v tem pomagal Levstik. Stara slovenska doba je bila v tem času priljubljena snov slovenskih pisateljev. Jurčič nam je podal iz nje »Tugomerja« in roman »Slovenski svetec in učitelj«, ki je izšel šele po njegovi smrti (1886) in je ostal do danes nedovršen. Vkljub temu, da je slovenska veda v tej dobi lepo napredovala, se vendar ni še iznebila vseh romantičnih primesi, ki jih je bila prinesla s seboj iz časov svojih prvih začetkov. Slovenska zgodovina še ni bila preiskana in različni nekritični viri so poročali o naših starih junakih tako različno, da si je bilo težko ustvariti o njih enotno mnenje. Tak junak je tudi Tugomer. Češki pesnik Jan Kollár (1793

Habsburg ali Hohenzollern.

Pred par dnevi je bilo na Dunaju zborovanje vrhovnega upravnega sveta pangermanske zveze. Imeli so razne govore v pangermanskem duhu vojne in predvojne dobe, kakor da bi Nemčija še ne bila popolnoma poražena. Tako je rekel eden izmed govornikov: Mi zahtevamo pripojitev Nemške Avstrije Nemčiji. To bi se bilo moralo izvršiti na dan poloma habsburške monarhije. Da se to ni zgodilo, pomeni moralno obremenitev vodilnih in odgovornih nemških činiteljev. Avstrija se mora brezpogojno pripojiti Nemčiji. Drugi govornik se je izrazil sledeče: Jaz sem tu kot zastopnik velikonemške zveze v nemškoavstrijski narodni skupščini. Vseh 26 članov zveze je sklenilo, da vstopijo brezpogojno vsenemški zvezi. Prokleta habsburška hiša je izginila za vedno. Če bi se pa imela kedaj vrniti, napravil se bo z njo kratek proces. Da se moremo boriti proti tej rodbini, hočemo se združiti z najradikalnejšimi elementi. Mi smo pristaši zveze z Nemčijo. To je splòh naša edina rešitev.

Mi zahtevamo Hohenzollerna, nikakor pa ne Habsburžana, ako pride do preobrata. Naša magnetska igla kaže proti severu. Mi smo pristaši pravega pristnega prusizma.

Na tem zborovanju je pripovedoval predsednik Cless sledečo epizodo: Clemenceau in njegov zaupnik Allicé sta delala skupno z bivšim spovednikom cesarice Zite p. Seidlerjem. Že leta 1916 so bili dunajski in vatikanski jezuiti edini v tem, da se naj protestantsko cesarstvo Hohenzollerjev odstrani. Vpliv jezuitov v Avstriji je pogubnejši nego vpliv židov. Jezuiti pripravljajo povratek Karla v Avstrijo. Samo zvesta edinost borbe in žrtev med nami in avstrijskimi Nemci more to preprečiti. Čuvajmo se bedastih predsodkov napram avstrijskim Nemcem, ki so v boju izkušeni.

Predsednik Cless je jasno izjavil, da pangermani pripravljajo vstajenje cesarstva. Kot pikanterijo je povedal, da je antipangerman dr. Renner priredil oni večer, ko so Nemci pod-

do 1851) je namreč smatral Tugomerja za največjega slovanskega izdajalca. V svoji knjigi »Slave hči« popisuje pesnik slovanska nebesa in slovansko peklo. In tu najdemo Tugomerja v groznih mukah, kakršnih ni prisodila višja pravica skoraj nobenemu slovanskemu grešniku.

V V. knjigi v 30. sonetu čitamo:

In poleg teh so vragi, črna jata,
telo izmučeno po tleh vlačili,
lomili, klali, bili, četverili,
in v usta vlivali mu vreče zlata.

Zvečer obesili so, kakor tata,
telo na hrast visok in v zadnji sili
so rabljili ude mrtve mu razbili;
zabava bila z njimi je bahata.

In zjutraj vragi spet so šli na delo,
skovali skupaj so razbite ude
in spet telo je celo oživel:

Tu čul sem krik od bolečine hude:
»Jaz Tugomir sem, knez sem bil pomorski.
jaz znani izdajalec braniborski«.

Tako je slovanski pesnik kaznoval Tugomerja za njegovo izdajalstvo. Ker nimam pri roki knjige, ne morem podati vira, iz katerega je črpal Kollár, zdi pa se mi, da je bil Tugomer v vsej tej dobi smatram kot izdajalec polabskih Slovanov. Jurčič pa je pogledal temu junaku globlje v dušo in je našel zani opravičenje. Očistil ga je strašne obdolžitve in je izpremenil njegov zločin v tragično krivdo, ki je obstojala v njegovih

pisali mirovno pogodbo, s tipkavicami avstrijske delegacije plesni venček. Boljše bi bilo, da bi rekel smrtni plesni venček Nemčije in Avstrije.

Medtem pa ne miruje tudi ne nasprotna, avstrijska stranka. »Arbeiterzeitung« pripoveduje v nekem članku o monarhističnem rovarjenju kneza Windischgraetza, polkovnika Vidolca in aretiranega trgovca Wetnerja, kako so se ti posluževali tajnega šifriranja pri svoji propagandi. Članek pravi: V aferi Windischgraet-Vidal-Wetner igra važno vlogo brzozavljanje s pomočjo tajnega šifriranega ključa. Ključ je takozvana »šifra besed«, pri kateri se rabijo gotovi izrazi, ki jih morejo razumeti le oni, ki so v zvezi s celo stvarjo. Toda nekatere brzozavke so bile zelo neumno sestavljene. Zaradi birokratskega uradovanja naše cenzure ni bilo treba prevelike opreznosti, ker je cenzura pasirala brzozavke, ki bi morale biti tudi lajniku sumljive. Ali se to dogaja vsled lenobe ali neumnosti, se ne more konstatirati. Ključ šifre, ki so ga novi monarhisti uporabljali, je navadna otročarija, ki bi se mogla v najboljšem slučaju uporabljati za ljubavno dopisovanje. Okoliščina, da si je te šifre izmislil neki »generalštaber«, ne zmanjša njih vrednosti, ker je znano, da je bila tehnika šifre polje, na katerem so se najbolj izkazale otročje sposobnosti avstrijskega generalnega štaba.

V šifrirani pisavi znači na primer Jugoslavija — oče, Angleška — mati, Češka — hči, Dunaj — dete, kurir — nota, denar — dokument, Andraszy je Gabrijel, Karolyi — Greta, 10.000 kron — kovčeg, 100.000 kron — vzorec, 1 milijon — dama, »Arbeiter Zeitung« — zeleno, »Neue Freie Presse« — rdečo, hitro — lepo, čakati — ležati, akcija — koleno, neuspeh — revmatizem, nada — porod, cenzura — paraliza, pismo — račun, brzozjav — fotografija, poročilo dvojčki.

Sestavljanje stavkov s pomočjo takih šifer more tudi pri najnajvnejšem laiku vzbuditi sum. Tako bi se na primer glasilo v originalu taka vest:

»Andraszy prosi, da se takoj po kurirju

preveliki zaupnosti do Nemcev. In tako je Tugomer postal tipičen slovanski junak, predstavitelj našega naroda, ki je v svoji preveliki veri padel žrtev — tuje zvljaje.

Kolikokrat smo v svojih zadnjih letih doživeli enak trenutek kakor Tugomer s svojimi 30 župani! Kolikokrat smo začutili, da smo prevarjeni! Kolikokrat smo prepozno spoznali svojo zmoto, prijeli smo za orožje in smo plačali svoj upor — z lastnimi izgubami. Zato je »Tugomer« naša tipična narodna tragedija, ki riše ves naš narod v njegovem boju za svobodo. V njem vidimo svojo lastno slabost, ki je nas uničevala korak za korakom in bi bila vodila v žalosten propad — ako bi ne bila vmes posegla višja sila. . . . Od popustljivosti do izdajalstva je včasih samo en korak.

Še danes velja mnogo stavkov iz Jurčičevega »Tugomerja«.

Dogodek na Geronovem dvoru, kjer je zvit Nemec dal pobiti 30 slovanskih velmož, zbranih pri pojedini in pijači, je zgodovinski. Jurčič nam hoče tudi Geronu opravičiti — vsaj deloma: tik pred groznim dejanjem si Geron pomišlja, in tu odloči višja državna moč, ki jo zastopa nemški škof. Tudi v tem se kaže čas Jurčičeve dobe. Država je tista sila, ki žene nemštvo v boj proti slovanstvu. Njeni služabniki izvršujejo samo višje ukaze in pričakujejo plačila za uspehe.

Ta zgodovinski dogodek je porabil tudi češki pisatelj Jirásek za svojo dramo »Gero«, ki se igra skoraj vsako leto na odru Narodnega divadja v Pragi. O tem delu je že svoj čas po-

pošljeta dva milijona kron v Jugoslavijo in na Dunaj. Karolyi noče dalj čakati, ker pričakuje sicer neuspeh akcije. Vzemirjen je, ker so izostala poročila z Angleškega. Boji se, da jih je cenzura zadržala.

V šifrirani pisavi bi se to glasilo sledeče: »Gabrijel prosi, da se po noči pošljeta dve dami očetu in detetu! Greta noče dalj ležati, ker pričakuje sicer revmatizem v kolenu. Vzemirjen je, ker so izostali dvojčki iz matere. Boji se, da ju je zadržala paraliza.«

Kakor se vidi, so te brzozavke in ta poročila tako neumno sestavljena, da bi jih cenzura morala zaslediti.

Političen pregled.

Posvetovanja v Beogradu. Beogradska »Politika« javlja o političnem položaju: Včeraj ob 10. uri dopoldne se je nadaljevalo posvetovanje v ministrstvu za zunanje stvari in je trajalo do 13. ure popoldne. Temu kronskega svetlu je predsedoval prestolonaslednik Aleksander. Popoldne so mimo ministrstva korakali dijaki s svojega shoda in klicali: »Živela jugoslovanska Reka! Živejo edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev! Dol z lenuhi in srankarji! Na volitve pred narod!« Ob 5. popoldne se je posvetovanje nadaljevalo in je trajalo do 8. zvečer. V parlamentarnih krogih smatrajo, da je tako veliko posvetovanje za časa krize nepotrebno, kakor tudi ni bilo potrebno, da so vsi delegati zapustili Pariz. Vlada g. Davidoviča da je bila dovolj obveščena o členu 51. mirovne pogodbe in je zato podala ostavko. V Parizu je sedaj na dnevnem redu pogodba z Bolgarijo in zato so taka posvetovanja samo izguba časa. Danes bodo delegati obvestili načelnike strank o zunanje-političnem položaju. G. Pašič je želel, da se načelniki strank povabijo na čaj in da se jim pri tej priliki objavi rezultat dela naše delegacije na mirovni konferenci v Parizu. — Isti list poroča: Minister za zunanje stvari dr. Trumbić je bil včeraj ob 5. popoldne pozvan na dvor. Tekom današnjega dne bodo načelniki strank obveščeni o zunanje-političnem položaju. Včeraj zvečer je bila prirejena na čast delegatom na dvoru večerja. Povabljeni so bili člani vlade in predsednik narodnega predstavništva dr. Draža Pavlovič. Danes so se posvetovanja nadaljeval v ministrstvu za zunanje stvari pod predsedstvom

ročal prof. Ilešič. Kakor vsa Jiráskova dela, je tudi »Gero« skrbno predelana premišljena in umerjena drama, ki na odru nima tiste živahnosti, kakor »Tugomer«. Pisana je bolj realistično, zgodovinsko trezno in enostavno, zato pa podaja krepko izklesane glavne tipe, z izrazitimi dialogi in s prozorno tendenco. Ko bi videli obe drami, zdi se mi, da bi se Slovenci odločili za »Tugomerja«, dasi dramatično ni tako popoln kakor »Gero«. Da pa ima »Gero« trajno uspeh, k temu pripomore seveda — gledališče, ki razpolaga s primernimi silami in s scenerijo. »Tugomerju« je manjkalo obojega. Tako tipična postava, kakor je Mestislav, bi se ne smela prepustiti nesigurnemu igralcu, ki ni zmožen podati tipa, ki pomeni pravi protiutež proti glavnemu junaku. Isto velja za nekatere druge važne vloge. S kostumi je težava; vendar bi se dalo izogniti strašnemu nesoglasju, da nastopa Geron v beli obleki in Slovan v črni. Tu igra že barva sama svojo vlogo, in bi morala biti bela barva na slovanski strani brez ozira na to, da so stari Slovani nosili belo obleko. Tudi v dekoraciji bi se dalo doseči vsaj toliko, da bi se ne zdelo, da je Geronov tabor in braniborski dvor na — istem mestu oz. v isti sobi.

Sicer pa se je pokazalo, da imamo v Tugomerju svojega narodnega junaka, da imamo v njem svojo reprezentacijsko narodno dramo in da bo ob slavnostnih prilikah prav uprizorjena za vselej ostala zgodovinsko dragoceno delo, iz katerega se bo še poznim vnukom kazala ne samo tragedija polabskih Slovanov — ampak tudi naša lastna slabost — in sila.

Dr. I. L. »Sl. Narod«.

regenta. Dr. Trumbič je poročal o stanju jadranskega vprašanja. V parlamentarnih krogih se je danes zjutraj trdilo, da se bodo danes pričela iznova pogajanja za rešitev krize. Dr. Pavlovič se bo posvetoval tekom današnjega dne z načelniki strank. V radikalnih krogih se opazuje po prihodu Pašiča veliko večja pomirljivost in pravijo, da ni izključeno, da bo omogočeno delo vladi Davidoviča, kateri bi bilo dovoljeno samo nekoliko rekonstruiranja.

Glasbena Matica Maribor.

Po mnogih stoletjih obupne borbe za golo življenje smo Slovenci Južnega Štajerja, prosti okov, stopili na svetovno terišče, da po svobodnih nagibih in s pomlajenimi silami si začnemo ustvarjati lastno, krepko, zdravo prosveto.

Ta sveta oduševljenost je v Mariboru strnila lepo število ljubiteljev glasbe v prepričanju, da bi prav to mesto moglo in moralo za Slovenski Štajer postati žarišče glasbe v najobsežnejšem in najvišjem pomenu, torej glasbe, ki bi si stavila najvišje umetniške cilje in se negovala v vseh strokah: v uku od začetkov do popolnosti v petju, v posamnem kakor v zborovskem, v godbi na vseh godalih, v prirejanju koncertov, pa tudi v ustvarjanju in izdavanju glasbenih del.

Ta naprava se je krstila na ime »Glasbena Matica Maribor« in je v svojih pripravah dogotovljena. Pravila so odobrena, odbor je sestavljen, poskrbljeno je za prostore in učitelje, pevski zbor že deluje.

Ali Glasbeni Matici nedostaje gnotnih sredstev za prvo dobo, pozneje se bo, kakor je upati, sama vzdrževala. Zato prosi odbor, naj blagovoli velecenjeno občinstvo, ki resno stremljenje za narodni napredek rado podpira, tudi Glasbeni Matici priskočiti v pomoč. Opozarjamo, da so stroški za vzdrževanje zavoda, zlasti v začetku ogromni; istotako pa je odbor trdno uverjen, da bodo uspehi stroške višje ko tisočerno vračali.

Dnevne novice.

Regent prestolonaslednik Aleksander na Slovenskem. Kakor poročajo iz Beograda, so definitivno določili, da pride regent prestolonaslednik Aleksander v Ljubljano v ponedeljek dne 13. oktobra. Pride z velikim spremstvom, v katerem bosta tudi vojvoda Mišič in vojni minister general Hadžič. Na slovenskih tleh ostane več dni in poseti tudi Maribor. Ni izključeno, da bi regent ne posetil tudi Koroške.

Ignacij Borštnik umrl. Včeraj ob dvanajstih je umrl v ljubljanski bolnišnici naš najstarejši in najboljši gledališki umetnik Ignacij Borštnik. Igral je že na starem odru ljubljanske čitalnice, pri čemur mu je zvesto pomagala njegova soproga Borštnik-Zvonarjeva. Vsled nezdravih razmer v ljubljanskem gledališču, se je preselil v Zagreb, toda vedno ga je vlekle v Ljubljano. Prihajal je na ljubljanski oder kot gost, eno sezijo je tudi vodil deželno gledališče v Ljubljani. Letos se je preselil v Ljubljano in je snoval najlepše načrte, toda smrt ga je prehitela. Bodi mu časten spomin!

Na moškem učiteljišču v Mariboru bodo paralelke za ženske kandidatije. S tem se je doseglo zazdaj vsaj nekaj. Prepričani pa smo, da se bo v kratkem odprlo tudi žensko učiteljišče, čeprav morda proti volji gosпода poverjenika za uk in bogočastje. Pozivamo pa kandidatije, naj se vpišejo edinole na teh vspelednicah.

Klerikalci hujskajo proti požarni brambi. V nedeljo priredi mariborska požarna bramba dobrodelno slavnost, da si pridobi nekaj denarnih sredstev za vzdrževanje konj, avtomobila itd. »Male Novice« so pričele iz tega kovati političen kapital ter hujskajo prikrito na bojkot. Mi svetujemo požarni brambi, naj se zahvali za one prispevke, ki bodo oziroma ki ne bodo prišli iz klerikalnih žepov, in naj se po potrebi revanšira.

Stranka pretepačev. V nedeljo je nameravala prirediti Samostojna kmetijska stranka shod v Št. Iju. Kolikor mi vemo, vlada v Jugoslaviji zborovalna svoboda. Toda klerikalci mislijo, da imajo oni v zakupu to zborovalno svobodo. Ker se jim tresejo hlače za njihovo Kmečko zvezo, so pričeli delovati z gorjačami. Klerikalci so delali ter se pripravljali že cel teden, da onemogočijo ta shod Samostojne kmetijske stranke. Zbóbnali so skupaj, kar so mogli ter naposled s kričanjem, tuljenjem in gorjačami preprečili shod. Mi nismo preveč navdušeni za Samostojno kmetijsko stranko, zahtevamo pa, da se od klerikalne strani varuje zborovalna svoboda in da imej vsaka stranka pravico in priliko, zborovati. Slaba morajo biti tla, če jih je treba braniti z gorjačo.

Razgledni stolp na Pohorju — slovenska last. Poročali smo, da je prišlo pod sekvester vse premoženje društva »Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein«, v kolikor se nahaja na ozemlju našega kraljestva. Zdaj je vrhovna sekvestracijska oblast za Slovenijo odredila likvidacijo vse imovine tega društva ter to imovino prodala za pogojeno kupnino »Slovenskemu planinskemu društvu«. Med te imovine spada tudi razgledni stolp na Pohorju nad Rušami.

Nova slovenska opera. Naš skladatelj Viktor Parma, ki je na Dunaju, poroča, da je skomponiral novo delo »Zlatorog«, opero s predigro v treh dejanjih.

Zglaševalni urad in urad za potne liste se je danes preselil na Elizabetno cesto št. 16, prtiličje.

Policijski komisariat se preseli jutri tudi na Elizabetno cesto št. 16. I. nadstr.

Dijaški dom v Mariboru išče prefekta. Prosta hrana in stanovanje, ev. plača po dogovoru. Nastop takoj.

Glasbena Matica Maribor. Vpisovanje v glasbeno šolo se nadaljuje v sredo in soboto od 15.—18. ure popoldne.

Glasbena Matica Maribor. Odborova seja v četrtek 25. t. m. ob 20. uri v meščanski šoli, Cesarska cesta št. 1.

Nedostatne sodne razmere v Ptuj. Svoječasno je bilo v Ptuj devet sodnikov, sedaj pa pet. Kako bi moglo pet sodnikov to delo opraviti pri tako velikih sodnih, je seveda uganka, ki ostane nerazrešena. Poslušajmo pa dalje. Ob teh 5 sodnikov je sedaj eden na dopustu in odide po dopustu iz Ptuja. Drugi je prestavljen v Prekmurje. Tretji je bolan. Razprave so odpadle. Stranke proklinjajo, ker ne morejo opraviti, zaupanje mora ginevati. V Mariboru je en civilni senat premalo, dočim v Celju razpisujejo civilne razprave že 14 dni po tožbenem odgovoru se bodo v Mariboru vršile razprave, za katere je sedaj 1. narok, baje le prihodnjo pomlad. Ako se človek huduje, dobi pravičen odgovor, da naj poverjeništvu za pravosodje da še sodnikov za jeden senat v Mariboru. A v Mariboru stroj vendar kolikor toliko funkcijonira. V Ptuj se mora ustaviti, ako ne pride takoj prav izdatna pomoč. Prosimo nujne odpomoči.

Dvorazredna trgovska šola v Mariboru. Vpisovanje na trgovski šoli se vrši 1 in 2. oktobra t. l. na bivšem deželnem ženskem učiteljišču (vhod iz Hamerlingove ulice), in sicer vsak dan od 9. do 11. ure. Vpisnina in prispevek za učila je enkratni znesek K 20.—, šolnina pa mesečno K 30.—. V uvaževanja vrednih slučajih se dovoli oprostitev plačevanja šolnine. V pripravljajni razred se bodo sprejeli brez vsakega izpita učenci in učenke, ki so vsaj 13 let stari in z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. V I. letnik se bodo sprejeli: 1. brez vsakega izpita tisti učenci in učenke, ki so vsaj 14 let stari in so z ugodnim uspehom dokončali

4. razred kake srednje šole ali popolno meščansko oziroma 8. razredno ljudsko šolo; 2. tudi drugi vsaj 14 let stari učenci in učenke, ako napravijo izpit iz slovenskega in nemškega jezika, računstva, geometrije, prirodopisa, zemljepisa in prirodoslovja. Pri izpitu se zahteva toliko znanja iz imenovanih predmetov, kolikor si ga pridobe učenci v pripravljajnem razredu. Izpiti za I. letnik se vršijo 3. oktobra ob 8. uri dop. v šolskih prostorih. Redni pouk se začneja 6. oktobra t. l.

Cel voz premoga more v tem kritičnem času dobiti vsakdo, ki kupi srečko za nedeljsko tombolo prostovoljne požarne brambe in njenega reševalnega oddelka. Razentega bodo obstojali dobitki iz usnja, moke, masti itd., same vsakdanje potrebščine, ki se težko dobe. Vsakdo naj torej hitro kupi srečke, ker je izdano le omejeno število srečk. Ena srečka stane 1 K. Dobe se v vseh trafikah.

Velik požar v Radvanju. V torek, dne 23. t. m. proti tričetrt 14 uri je naznanil čuvaj s stolnega stolpa velik ogenj v smeri proti Radvanju. Par minut po alarmu se je odpeljal prvi oddelek požarne brambe z avtomobilsko brizgalno in še eno brizgalno pod poveljstvom stotnika Robausa in njegovega namestnika dr. Schmidererja. Dve minuti na to se je odpeljal drugi oddelek pod poveljstvom gasilnega mojstra Eggra. Ko je prispela požarna bramba na kraj nesreče, so bili hiša in gospodarsko poslopje posestnika Franca Šunko, Radvanj št. 21, in gospodarsko poslopje sosedinje Regine Kosar, hiš. št. 22, v plamenu. Požarna bramba je takoj napeljala štiri cevi. Združenim močem mariborske in pa radvanjske požarne brambe se je posrečilo ogenj lokalizirati. Zgoreli so gospodarski poslopji obeh posestnikov skoro popolnoma, od hiše posestnika Šunka pa streha. Ogenj se je le vsled tega tako hitro razširil, ker sta bili gospodarski poslopji polni mrve, slame in žita, ki je s plamenom gorelo. Nekaj malega so še rešili. Škoda obeh posestnikov je velika in je le deloma krita z zavarovalnino. Zažgali so najbrže otroci, ki so kadili.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila »Mariborskemu delavcu«).

Uradno obvestilo o regentovem prihodu.

Ljubljana, 23. sept. Ljubljanski dopisni urad poroča: Ministrstvo notranjih zadev je sporočilo deželni vladi za Slovenijo, da odpotuje Nj. kraljevo Visočanstvo, prestolonaslednik Aleksander, dne 5. oktobra v Zagreb in se ustavi pet dni na Hrvatskem. Nato dospje Nj. Visočanstvo na tridnevni obisk Slovenije v Ljubljano.

Amerikanci niso hoteli izkrcati na Reki blago.

Reka, 23. septembra. Včeraj sta priplula na Reko dva ameriška parobroda, polna živeža in blaga. Ko so videli, kakšne razmere so na Reki, so Američani odpluli proti Solunu, ne da bi bili izkrcali kaj blaga.

Dunaj v stiskah.

Dunaj, 22. sept. »Berliner Zeitung« poroča z Dunaja: Vse prebivalstvo dunajskega mesta živi pod vtisom premogovne krize. Cestna železnica stoji, ob 8 uri zvečer se zapirajo gostilne, restavrantni, kinematografi in druga podjetja. Vsled tega se širi brezposelnost, ki lahko pospeši nov prevrat. Edini izhod iz teh neprilic se pričakuje s strani entente. Danes so po dvajseturnem dežju ceste bolj podobne velikim mlakam, kakor pa normalnim prometnim cestam. Nemogoče je dobiti kakršnokoli vozilo. Pešci zlasti v jutranjih urah prepravljajo ceste. Vidi se samo nezadovoljne obraze in ljudi slabe volje, ki imajo pomanjkljivo obleko in slabo obuvale.

V soboto dne 27. in v nedeljo dne 28. septembra 1919:

Dobrodelna slavnostna dneva

v prid Prostovoljne požarne brambe in njenega rešilnega oddelka v Mariboru.

V soboto in nedeljo: Cvetlični dan. — V nedeljo od 10—12: Promenadni koncert v mestnem parku. — Ob 14.: Ljudska tombola na Glavnem trgu. — Ob 18. uri: Dobrodelna slavnost s plesom v Götzovi veliki dvorani.

Razne novice.

Napoleon o vojnih dobaviteljih. Napoleon se je mnogo vojskoval ter imel mnogo opraviti z vojnimi dobavitelji, torej jih je dobro poznal. Radi tega je zanimiva naslednja njegova izjava: Jožefina, njegova soproga je bila povabljen na obed k nekemu silno bogatemu vojnemu liferantu, ko je bil Napoleon še konzul. Napoleon je rekel: »Dam svoje dovoljenje, da obeduje pri menjalcih, ker ti so denarni trgovci, ne dam ga pa, da obeduje pri dobaviteljih, ker ti so denarni tatovi.«

Carusov tekmeč. V Ameriki se je pojavil nov tenor, ki lahko tekmuje z Martinellijem, pa tudi z neprekosljivim Carusom. Ta pevec, ki ga danes Evropa še ne pozna, se imenuje Hipolit Lazarano. Rodom je iz Španske, a v svoji domovini ni nikoli javno nastopil, a zdi se, da se mu to tudi ne bo posrečilo tako naglo, ker ameriška gledališča kar tekmujejo, da ga priklenejo nase.

Kolera na Kitajskem. V Pekingu in Tien-tsinu še vedno ni udušena kolera, ki že dalja časa razsaja po Kitajskem in je na nji obolel tudi tamošnji španski minister. S področja Honana in Mandžurije prihajajo vesti o veliki umrljivosti, a je upanje, da epidemija z nastopom hladnega vremena poneha.

Francoska krona. Na Francoskem so kraljeva znamenja obstojala iz krone, žezla in s hermelinom podvlečenega plašča. Konvent je bil za časa revolucije odredil, da naj se krona in žezlo uničita in raztopita. Prva odredba je bila izvršena, a zdaj so našli enajst francoskih žezel in kron, ki so jih nosili Bourboni, v dunajski cesarski zakladnici, kjer jih je bil shranil brat Marije Antoniette.

Zmaga francoske avijatike na razstavi v Amsterdamu. Povodom otvoritve aeronautske razstave v Amsterdamu je bila prirejena zračna tekma med angleškimi, laškimi, francoskimi, nizozemskimi in nemškimi zrako-

plovi. Zmagal je znani francoski avijatik Hamelin-court. Drugi je bil nizozemski poročnik von Oer de Poelman, a tretji Fonck.

MALA OZGANILA.

Igralca glasovirja se išče za plesne vaje (dvakrat tedensko). Pisane ponudbe z navedbo zahtev na upravo. 3—2

500 K nagrade tistemu, ki mi najde stanovanje z 2 ali 3 sobami in kuhinjo. Ponudbe na upravništvo »Marib. delavca« pod šifro »Stanovanje«. 3—1

Kupujem 6—4

suhe gobe

in namizno ter kuhinjsko

sadje.

Ponudbe naj se pošiljajo na naslov:

Jos. Rohrmann, Ptuj.

Mariborska svetlolikarna in apretacija zastorov

Vetrinjska ulica 28

Prvovrstni zavod za snaženje in likanje perila v 5—8 dneh.

Nizke cene, najboljša postrežba.

Rezan in okrogel les

tramove — drva — oglje — kupuje vsako množino

„DRAVA“, lesna trgovska in industrijska družba z o. z. MARIBOR.

Agitirajte za „Mariborskega Delavca“ in med prijatelji našega tiska za „Tiskovno zadrugo“ v Mariboru.

Potrebujem več

drvarjev in oglarjev.

Plača in hrana po dogovoru. 12—10

DRAGO KOB1, lesna trgovina, Maribor.

Franjo Farič, tovarna strojev

Pobrežje pri Mariboru

prodaja:

Sadne mline

Gepeljne

Stroje za kuruzo luščit

Mlatilnice

Motorje

Stroje za repo rezat

Rezervni deli za stroje vseh sistemov se izdelujejo.